

4. Сманцер А.П., Кондрашова Л.В. Гуманізація педагогічного процесу в сучасній школі: історія і сучасність. – М.: Бестпринт, 2001. – 308 с.
5. Сухомлинська О. Духовно-моральне виховання дітей та молоді в координатах педагогічної науки і практики // Шлях освіти. – 2006. – № 1. – С. 2-8.

Н.В.Волкова

ЕВОЛЮЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В СУСПІЛЬСТВІ

В статті розкривається питання оптимізації еволюції інформаційної культури, аналізуються етапи інформаційних революцій, розкривається їх роль і значення в якісному перетворенні суспільства.

The subject of optimizing the evolution of information efficiency is considered in the article. The stages of information revolutions are analysed and the role of the stages and their significance to a qualitative transformation of the society are revealed here.

Реалізація намічених корінних перетворень у політичному, соціальному й духовному житті суспільства нерозривно пов'язана із системою керування, виробничими відносинами, з якісними змінами змісту умов праці й побуту людей.

Світова економічна система вже вступила в епоху формування інформаційного суспільства. Це суспільство, що зароджується, характеризується не лише якісно новим виробничим апаратом, заснованим на базі кібернетичних знарядь праці й на нових інформаційних технологіях, але й новими соціальними відносинами.

Діяльність окремих людей, груп, колективів і організацій на сьогодні все більшою мірою починає залежати від їх інформованості і здатності ефективно використати наявну інформацію. Перш ніж почати якісь дії, необхідно здійснити значну роботу зі збору й переробки інформації, її осмислення й аналізу. Відкриття та втілення раціональних рішень у будь-якій сфері вимагає обробки більших обсягів інформації, що часом неможливо без залучення спеціальних технічних засобів.

Зростання обсягу інформації особливо стало помітним у

середині ХХ в. Лавиноподібний потік інформації вплинув на людину, не даючи їй можливості сприйняти цю інформацію повною мірою. У новому потоці інформації, яка щодня з'являється й оновлюється, орієнтуватися стає все суужніше. Часом вигідніше стало створювати новий матеріальний або інтелектуальний продукт, ніж пошук.

Утворення більших потоків інформації зумовлюється:

- надзвичайно швидким зростанням числа документів, звітів, дисертацій, доповідей і т.п., у яких викладаються результати наукових досліджень і дослідно-конструкторських робіт;
- періодичними виданнями, число яких постійно збільшуються у різноманітних областях людської діяльності;
- появою різноманітних даних (метеорологічних, геофізичних, медичних, економічних і ін.), записуваних, як правило, на магнітних стрічках, через що подібні дані не залучені до сфери дії системи комунікації [1, с. 40].

Еволюція інформаційної культури.

В історії розвитку цивілізації відбулося кілька інформаційних революцій – перетворень суспільних відносин через кардинальні зміни у сфері обробки інформації. Наслідком подібних перетворень було набуття суспільством нової якості.

Перша революція пов'язана з винаходом писемності, що призвело до гігантського якісного й кількісного стрибка. З'явилася можливість передачі знань від поколінь до поколінь.

Друга (середина ХVІ в.) викликана винаходом друкарства, що радикально змінило індустріальне суспільство, культуру, організацію діяльності.

Третя (кінець ХІХ в.) зумовлена винаходом електрики, завдяки якому з'явилися телеграф, телефон, радіо, що дозволяють оперативно передавати й накопичувати інформацію в будь-якому обсязі.

Четверта (70-і рр. ХХ в.) пов'язана з винаходом мікропроцесорної технології й появою персонального комп'ютера. На мікропроцесорах й інтегральних схемах створюються комп'ютери, комп'ютерні мережі, системи передачі (інформаційні комунікації). Цей період характеризують три фундаментальні інновації:

- перехід від механічних й електричних засобів перетворення

інформації до електронного;

- мініатюризація всіх вузлів, пристроїв, приладів, машин;
- створення програмно-керованих пристроїв і процесів [6, с. 72].

Наведемо цифри для міркування.

За даними соціологічного дослідження, проведеного в США, уже зараз 27 млн. працюючих можуть здійснити свою діяльність, не виходячи з будинку, а 1/3 всіх недавно зареєстрованих фірм засновані на широкому використанні самостійної зайнятості. У США до категорії самостійно зайнятих були віднесені: в 1980р. – 5,7 млн. чоловік, в 1989р. – 14,6 млн., а в 1995р. – 20,7 млн. чоловік [4, с. 33].

При переході до інформаційного суспільства виникає нова індустрія переробки інформації на базі комп'ютерних і телекомунікаційних інформаційних технологій.

Ряд учених виділяють характерні риси інформаційного суспільства:

- вирішена проблема інформаційної кризи, тобто дозволене протиріччя між інформаційною лавиною й інформаційним голодом;
- забезпечено пріоритет інформації порівняно з іншими ресурсами;
- головною формою розвитку стане інформаційна економіка;
- в основу суспільства будуть закладені автоматизована генерація, зберігання, обробка й використання знань за допомогою новітньої інформаційної техніки й технології;
- інформаційна технологія набуває глобального характеру, охоплює всі сфери соціальної діяльності людини;
- формується інформаційна єдність усієї людської цивілізації;
- за допомогою засобів інформатики реалізований вільний доступ кожної людини до інформаційних ресурсів усієї цивілізації;
- реалізовані гуманістичні принципи керування суспільством і впливу на навколишнє середовище.

Крім позитивних моментів, прогноуються й небезпечні тенденції:

- усе більший вплив на суспільство засобів масової інформації;
- інформаційні технології можуть руйнувати приватне життя

людей і організацій; існує проблема добору якісної й достовірної інформації;

- багатьом людям буде важко адаптуватися до середовища інформаційного суспільства; існує небезпека розриву між “інформаційною елітою” (людьми, що займаються розробкою інформаційних технологій) і споживачами [1, с. 80].

На сучасному етапі нові інформаційні технології (НІТ) й інформаційна культура (ІК) – найбільш значущі напрямки науково-технічного прогресу, що безпосередньо впливають на динамізм розвитку інформаційного суспільства. Нові інформаційні технології відзначаються високою гнучкістю, мобільністю, адаптованістю до зовнішніх впливів, і є безперервною умовою підвищення ефективності управлінської праці та виробництва.

Поняття “нова інформаційна технологія” містить у собі методи обробки інформації, організаційно-управлінське її формування і споживання, а також сукупність усіх видів інформаційної техніки. Таким чином, НІТ може бути визначена як сполучення процедур, що реалізують функції зберігання, обробки, передачі даних в організаційній структурі з використанням зворотнього комплексу технічних засобів.

НІТ – нова інформаційна технологія з “дружнім” інтерфейсом роботи користувача, що використовує ІОТ, програмне забезпечення (ПЗ) і телекомунікаційні засоби.

Сьогодні ведеться багато дискусій про визначення поняття “інформаційна культура особистості” [3, с. 6]. Виділення в системі наук такого нового напрямку є закономірним етапом росту та інтеграції наукових знань, є результатом виділення та усвідомлення суспільством ролі інформації у формуванні особистості. Ця проблематика особливо яскраво висунута на перший план в останні десятиліття. В основі цього терміну лежить трактування людини як діючої особистості, яка активно сприймає інформацію [5, с. 47]. Основними складовими інформаційної культури особистості є: вибірковість і націленість на кращі інтелектуальні та духовні джерела, бібліотечно-бібліографічна і комп’ютерна грамотність, розумний баланс між прагматичним і рекреаційним читанням, гнучкість і творчий підхід до пошуку потрібної інформації.

Отже, еволюція інформаційної культури уможливілює втілення фундаментальних інновацій, забезпечує автоматизовану

генерацію, сприяє формуванню інформаційної єдності усїєї людської цивілізації, підвищує ефективність управлінської праці й виробництва, є, по суті, потужним ресурсом якісного перетворення людства.

Література

1. Поппель Г., Голдстайн Б. Информационные технологии – миллионные прибыли / Пер. с англ.–М.: Экономика, 1990. – 238 с.
2. Почупайло (Барановська) О.В. Програма формування комунікативних та інформаційних умінь та навичок в учнів I–XI класів. – К., 1992. – 20 с.
3. Проблемы информационной культуры: Сб. Научных статей // Под ред. Ю.С. Зубова, И.М. Андреевой. — М.:Изд-во Моск. гос. ун-та культуры, 1994. – 215 с.
4. Розенберг Н.М. Информационная культура в содержании общего образования //Советская педагогика. – 1991. – № 3. – С. 33-38.
5. Сухина В.Ф. Информационная культура: ее сущность и проблемы формирования // Вчені записки гуманітарного інституту. Народна Українська академія. ТомV.- Харків: ОКО,1999. – С. 159-166.
6. Тростиков В.И. Человек и информация. – М.: Наука, 1989. – 61 с.

І.М.Шимко

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

В данной статье рассмотрено формирование личности студента средствами самостоятельной учебной деятельности на современном этапе развития образования в высших учебных заведениях, проблемы самостоятельной работы студентов, которые возникают в процессе учебной деятельности и влияют на формирования личности.

The article is devoted to forming of student's personality by facilities of independent educational activity on the modern stage of educational development in higher educational establishments. Problems of students' independent work which appear the process of